

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...
Тарас Шевченко*

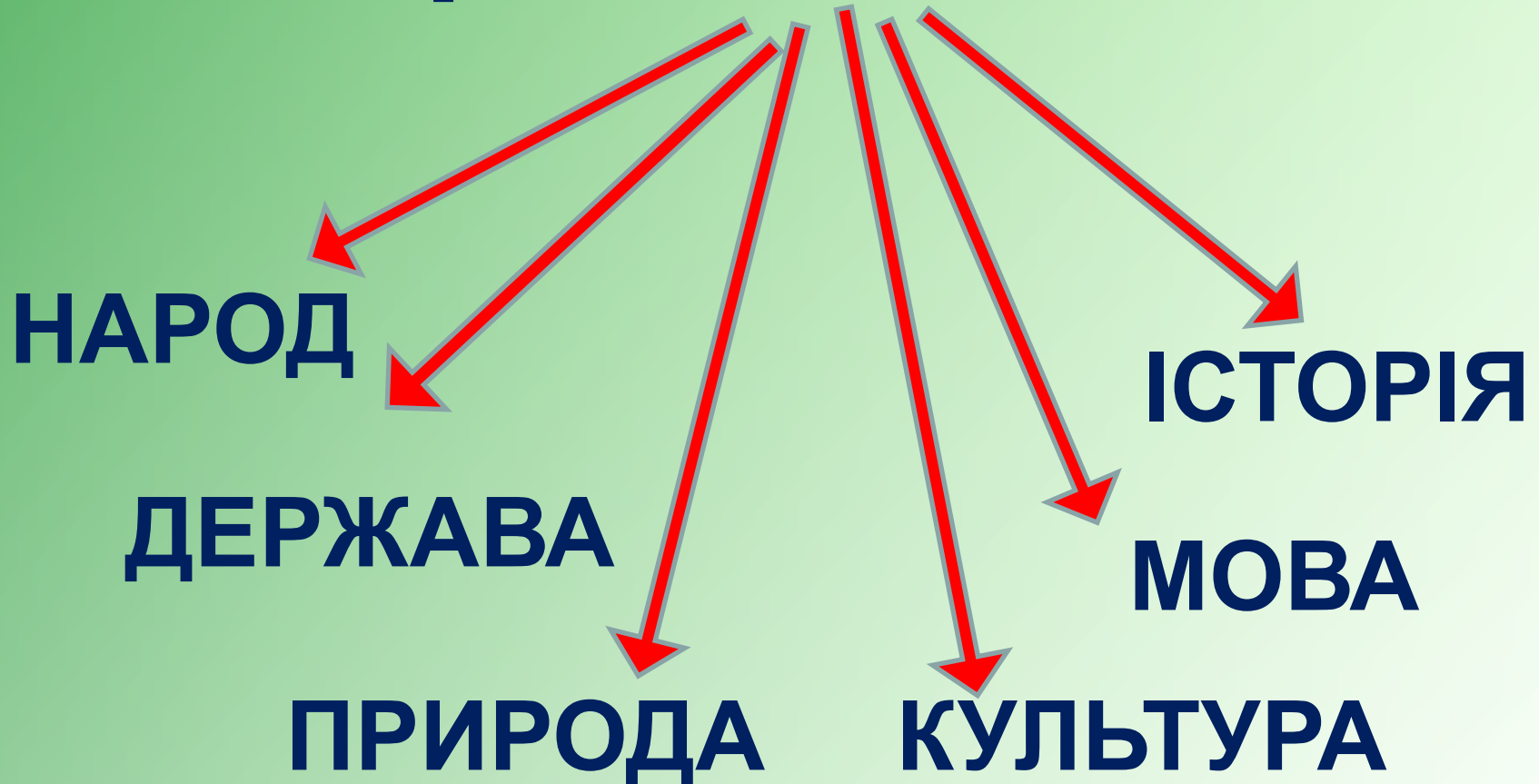
Українознавство як цілісна системна наука

Асоціативний кущ

Українознавство

Українознавство-це

- сукупність багатьох знань про Україну і українство.
- Джерела фіксують, що ще в докиївськоруський період окреслилося п'ять центрів українознавства, автори яких висвітлювали:
 - 1) образ Праукраїни в давньогрецькій культурі;
 - 2) Україна у пам'ятках писемної культури римської доби;
 - 3) візантійське бачення старожитньої України;
 - 4) у східних середньовічних джерелах про геополітичне розташування та особливості України;
 - 5) скандинавське бачення теренів України доби вікінгів.

ДАВНІ ПАМ'ЯТКИ ПРО УКРАЇНУ

«Врешті дістались ми течій глибоких ріки Океану.

Там розташовані місто й країна людей кіммерійських,

Хмарою й млою повиті. Ніколи промінням ласкавим

Не осяває їх сонце в блакиті ясній світлодайне,» –

- такою побачив праукраїнську землю славетний Гомер, згадуючи в одинадцятій пісні “Одіссеї” кіммерійців, держава яких охоплювала й частину нашого краю.
- Не лише природу, а й племена Північного Причорномор'я, їх звичаї описав автор поем “Аримаспея”, “Теогонія”, “Про Геракла” сучасник Креза та Кіра Арістей з Проконессу (548–545 рр. до н. е.).
- Як втілення духу свободи, творчості, знання зобразив Скіфські гори могутній драматург Есхіл у трагедії “Прометей закутий”. Скіфію, таврійську землю описав за дорученням Дарія Скилак Каріондський, роблячи наголос як на різномірності племен цього краю, так і на тому, що “народом Савроматів керують жінки”.

КОНЦЕНТРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Україна – етнос;

Расові типи
українського етносу

Території
їхнього поширення

Ядранський і
східноєвропейський
ясний і темний

ядранський
з домішкою арменоїдної

ядранський,
середземноморський,
темний східноєвропейський

нордійський
з домішкою ядранського

Харківщина,
півд.-зах. й півн.-сх.,
Галичина,
Лемківщина,
півн. Бойківщина

Гуцульщина,
півн. Поділля,
зах. Бойківщина,
Херсонщина,
Одещина

Чернігівщина,
півд. Поділля,
півн.-сх. Полтавщина,
півд. Вороніжчина,
сер. Галичина,
сер. Бойківщина,
центральна і півд. Київщина,
Дніпропетровщина

півд. Київщина,
Волинь,
Кубань

- Етнос – це стійка природно та історично сформована на певних територіях динамічна людська спільнота, яка має власну самоназву й усвідомлює свою єдність, протиставляючи себе всім іншим аналогічним утворенням, і відрізняється від них стійкими своєрідними рисами культури, способом життя, етнічними стереотипами.

ОЗНАКИ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ

Спільність походження

Територія формування

Спільність мови

Ментальність

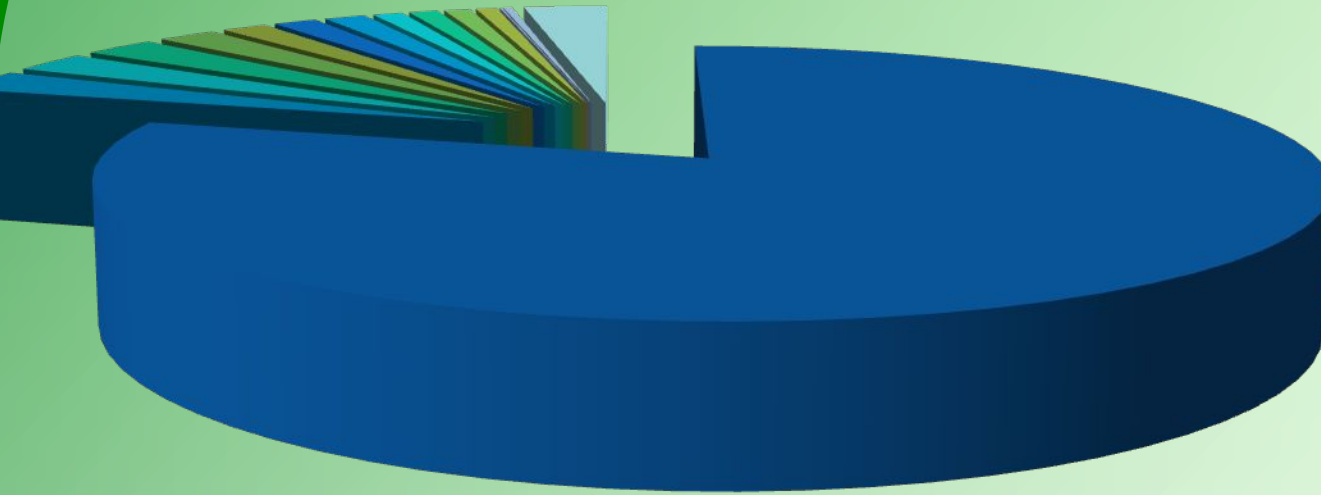
*Етнічна і національна
самоідентифікація*

Культурно-мистецька єдність

Спільність держави

Усвідомлення історичної місії

Національні та етнічні меншини в Україні

■ росіяни	8334,1
■ білоруси	275,8
■ молдовани	258,6
■ кримські татари	248,2
■ болгари	204,6
■ угорці	156,6
■ румуни	151,1
■ поляки	144,1
■ євреї	103,6
■ вірмени	99,9
■ греки	91,5
■ татари	73,3
■ цигани	7,6
■ гагаузи	31,9
■ інші національності	289,8

Україна – природа, екологія

Екологія –

- 1) інтегрована наука, що досліджує середовище існування живих істот, включаючи людину, та всю сукупність взаємин організмів з їх середовищем, взаємозв'язки біологічних систем різного рівня (особин, популяцій, видів, біоценозів) з навколишнім середовищем, а також вивчає загальні закони функціонування екосистем різного ієрархічного рівня та їх роль у біосфері планети;
- 2) взаємозв'язок людини з навколишнім природним середовищем.

Природа –

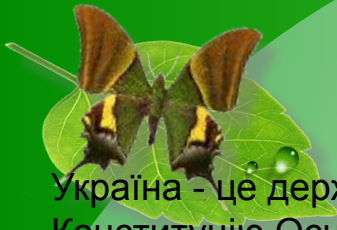
1) весь світ у різноманітності його форм; вживається в одному ряду з поняттями: матерія, універсум; 2) об'єкт природознавства; 3) сукупність природних умов існування людського суспільства; 4) створені людиною матеріальні умови її існування.

Природні ресурси – елементи природи, що використовуються як джерело засобів існування людського суспільства.

Природокористування – сфера господарсько-виробничої та наукової діяльності, спрямованої на комплексне вивчення, освоєння, використання, відновлення, поліпшення й охорону природного середовища та природних ресурсів із метою забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини.

Україна – нація, держава:

- Україна - це держава. Вона має свою Конституцію Основний Закон України, тобто правила, за якими живуть українці. Їх прийнято Верховною Радою України.
- 24 серпня 1991 року підписано Акт про оголошення незалежності України.
- Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою.

Декларація – це офіційне проголошення державою основних принципів, а також документ, у якому їх викладено.

Суверенітет – це незалежність держави, що полягає в її праві за власним розсудом розв'язувати свої внутрішні і зовнішні справи, без втручання в них будь-якої іншої держави.

Конституція України — Основний Закон держави

Конституція України прийнята 28 червня 1996 року.

Складається з преамбули, 15 розділів, 161 статті.

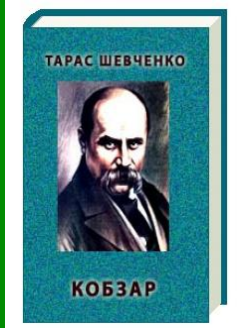
Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя,

підключає про зміцнення громадянської злагоди на землі України, прагнучи розвинути і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми та майбутніми поколіннями, керуючись актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, приймає цю Конституцію – Основний Закон України.

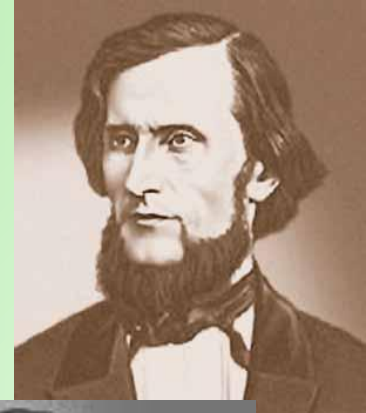
Громадянин - людина, яка постійно живе у державі, користується її правами і виконує обов'язки, встановлені законами цієї держави.

Україна в міжнародних відносинах;

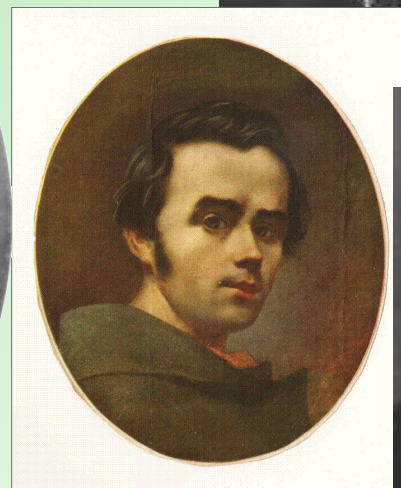
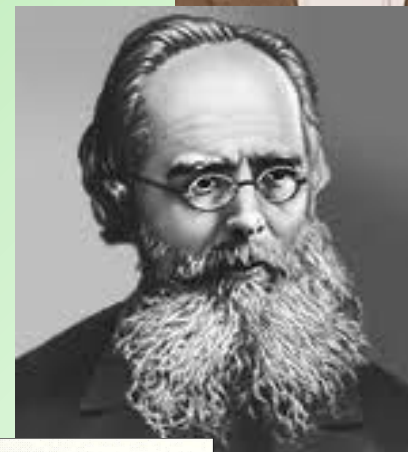

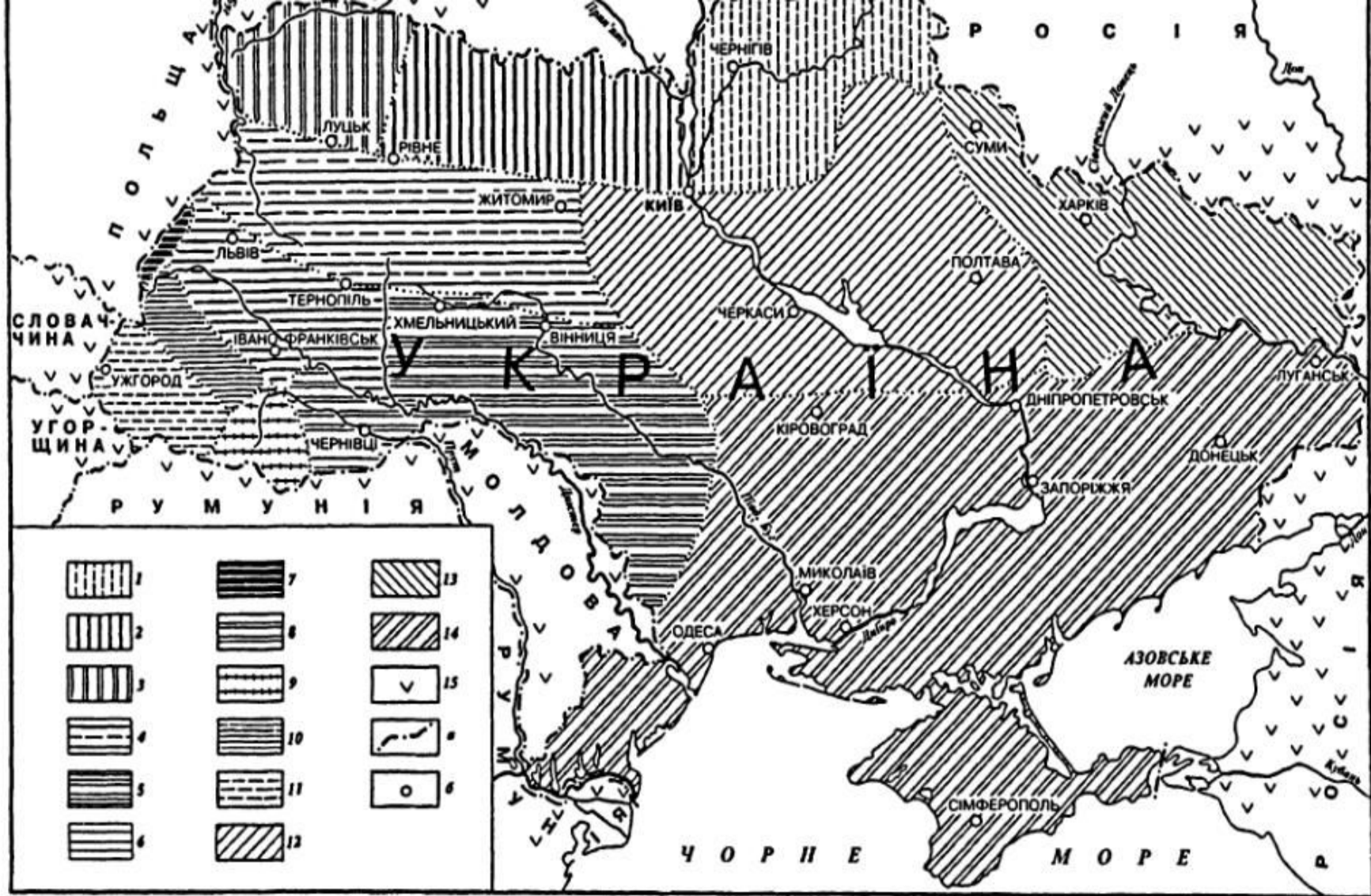
Україна – мова;

Григорій Сковорода

- Суржик – метафоричне називання суміші мов, коли виникає плутанина українських і російських, українських і польських мовних одиниць тощо, викликаючи ефект неграмотності з огляду на загальнолітературну норму.
- Українська мова має свою історію. Давньою українською мовою написані козацькі державні документи й хроніки, створена самобутня художня писемність періоду від Івана Вишенського до Григорія Сковороди.
- Українська мова має свою, особливу музикальність. Ця незбагненна душа мови, як золотоносна ріка, виблискує хвилями народної пісні, переливається в душу нації, творить почуттєву нерозривність українського серця й української землі. Яскравими представниками української мови є видатні діячі та мистецтвознавці української держави. (Т.Г.Шевченко, І.Франко, Л.Українка, М.Рильський, А. Малишко, Тичина, Сосюра, О.Потебня,)

Говори (діалекти) української мови

північні говори: 1 — східнополіський, 2 — середньополіський, 3 — західнополіський; *південно-західні говори:* 4 — волинський, 5 — подільський, 6 — наддністрянський, 7 — надсянський, 8 — покутсько-буковинський, 9 — гуцульський, 10 — бойківський, 11 — закарпатський; *південно-східні говори:* 12 — середньонаддніпрянський, 13 — слобожанський, 14 — степовий, 15 — українські говори в іншомовному оточенні; *a* — кордони держав; *б* — центри областей України.

Прим. Межі поширення лемківського говору виразно не окреслюються (Львівська, Тернопільська, Миколаївська області України та Польща, Словаччина, Угорщина).

Прим. Говори української діаспори в іншомовному оточенні:

I. В Білорусії, Казахстані, Польщі, Росії (Кубань, Тюмень, Приамур'я), Румунії, Словаччині, Угорщині та ін.;

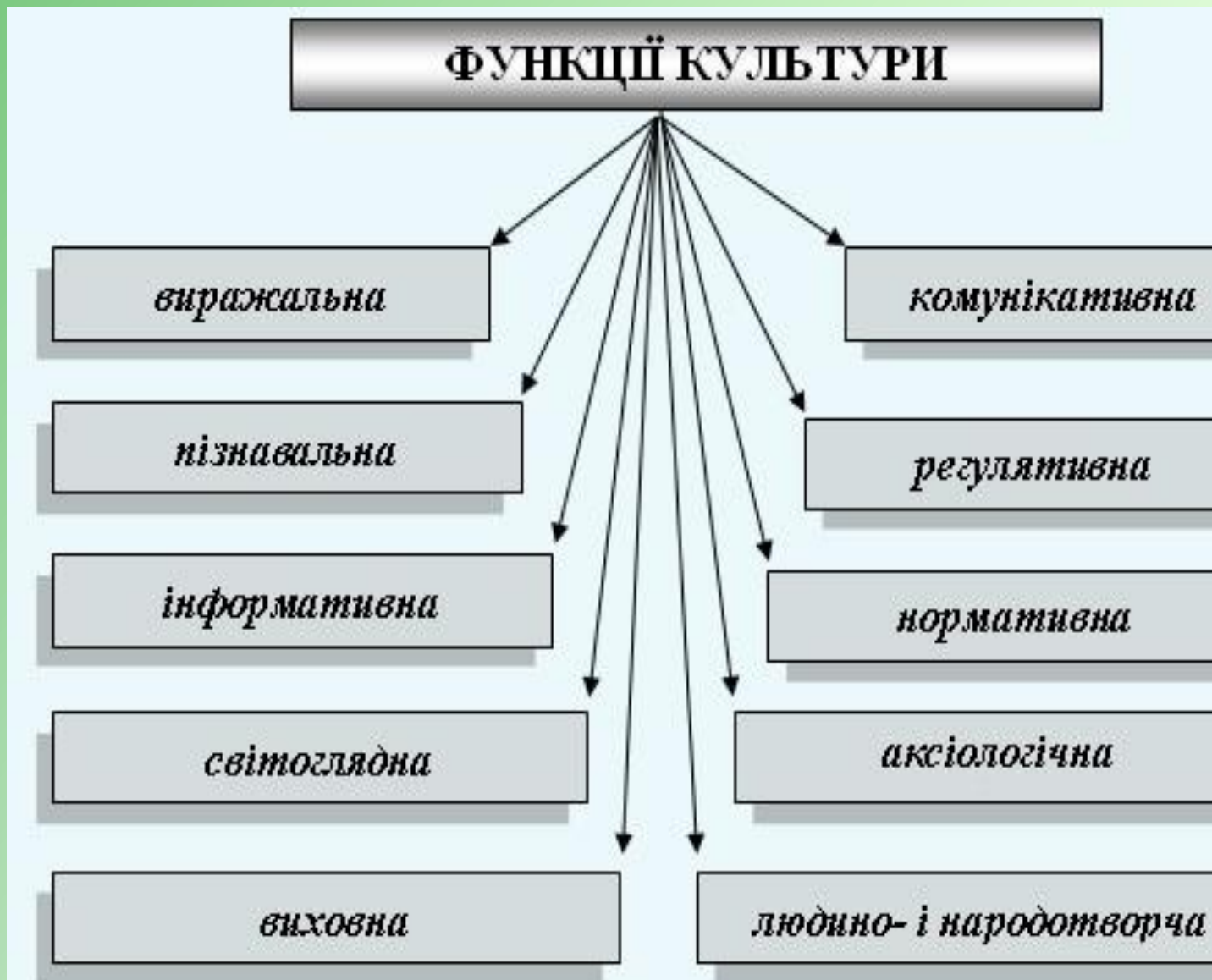
II. В Австралії, Аргентині, Бразилії, Канаді, США та ін. до карти не входить.

Україна – культура;

Україна – культура, матеріальна й духовна; освіта, мистецтво, література, філософія, релігія, економіка, право, валеологія, наука, військо;

Культура — це сукупність матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають досягнутий рівень поступу суспільства й людини, а також втілюються в результатах продуктивної діяльності. Культура є витвором творчої практики людства.

Україна – ментальність, доля;

**за межами
вітчизни**
(праці грецьких,
візантійських,
римських
дослідників)

I етап
IV–IX ст. н.е.

**на теренах
України**
(«Велесова
книга», «Літопис
Аскольда»,
Битви
Київського
циклу)

**час розквіту
Київської
великокнязівської
держави**
(літописна
література, праці
Володимира
Мономаха,
Іларіона)

II етап
IX–XIII ст.

**доба
Гетьманщини**
(козацькі
літописи
(Самовидця,
Грабянки,
Величка) та
Густинський
літопис)

III етап

розпочинається
«Історією Русів»,
далі – праці
М. Костомарова,
М. Максимовича,
В. Антоновича,
М. Драгоманова,
творчість
Т. Шевченка,
М. Шапкевича

IV етап
XIX ст.

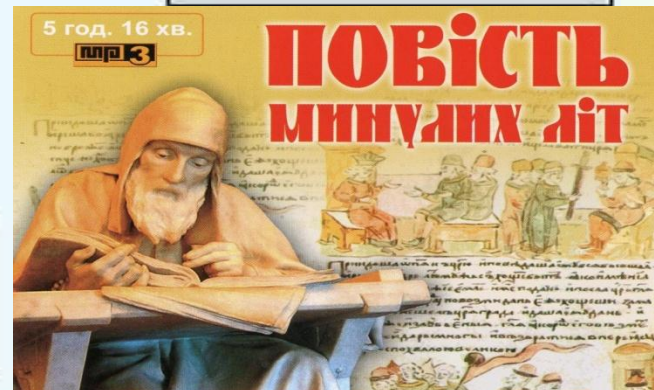
праці І. Франка,
Лесі Українки,
С. Сумцова,
С. Єфремова,
енциклопедичні
видання за
редакцією
М. Грушевського,
Ф. Вовка,
А. Кримського

V етап
*Кінець XIX -
поч. 30-х р.р. XX ст.*

VI етап
90-ті рр. XX ст.

Концепція
українознавства,
розроблена НДІ
українознавства МОН
України

**Україна –
історична
місія.**

Навіщо треба вивчати українознавство?

- а) "Треба знати те, як предки на землі цій колись жили, як її грудьми своїми заступали, боронили" (Роман Завадович);
- б) "На що нас мати привела? Чи для добра? Чи то для зла? Нащо живем? Чого бажаєм?" (Тарас Шевченко);
- в) "Свої здібності і сили розвиваймо раз у раз, щоб народу була втіха, щоб користь була з нас" (Юра Шкрумеляк).

Навіщо треба вивчати українознавство?

- Щоб знати історію свого народу і відчувати себе частиною цього народу;
- Зрозуміти своє власне призначення;
- Прикласти свої сили, щоб послужити собі , своєму народу
- щоб знати минуле, зрозуміти сучасне і створити своє майбутнє .

Домашнє завдання

- Напишіть розгорнуту відповідь (5-6 речень) на запитання:
навіщо треба вивчати українознавство?